

**Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет агротехнологій та екології
Кафедра екології**

**СИЛАБУС
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЕКОЛОГІЧНИЙ НАГЛЯД ЗА ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА
НАДРАМИ»**

для студентів, які навчаються за ОПП «Екологія» за другим (магістерським)
рівнем освіти за спеціальністю 101 Екологія
галузі знань 10 Природничі науки

Львів 2023

АНОТАЦІЯ КУРСУ

Захист навколишнього середовища та бережливе ставлення до природних ресурсів – це два важливих завдання, яким держава приділяє особливу увагу. На їх виконання розробляється низка нормативно-правових актів, які максимально охоплюють всі відносини, що складаються в природоохоронній сфері

Контроль та нагляд – основні способи забезпечення законності і дисципліни в державному управлінні. Екологічний контроль у сфері охорони земельних ресурсів та надр – це нормативно встановлена управлінська функція, яка покладається на відповідні органи державної влади, територіальні громади, громадянське суспільство, представляє собою діяльність, спрямовану на спостереження та перевірку забезпечення дотриманням законодавства України про надра застосування заходів попередження екологічних правопорушень всіма державними органами, підприємствами, установами та організаціями, незалежно від форм власності та підпорядкування, а також громадянами.

У свою чергу нагляд за охороною земельних ресурсів та надр – це особлива специфічна форма екологічної контрольної діяльності державних компетентних органів, спрямовану на систематичне спостереження та постійний нагляд за діяльністю управлінських відносин з метою перевірки відповідності їх рішень та дій нормам діючого законодавства про земельні ресурси та надра. Тому раціональне та ефективне використання земельних ресурсів та надр є однією з головних проблем нашої країни.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою викладання навчальної дисципліни "Екологічний нагляд за земельними ресурсами та надрами" є засвоєння вимог законодавчих актів, інших нормативно-правових документів щодо організації та здійснення охорони земельних ресурсів та надр в межах здійснення державного нагляду (контролю) за додержанням суб'єктами господарювання вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища; підвищення рівня знань законодавства України в сфері державної служби; опрацювання методологічних аспектів здійснення охорони земельних ресурсів та надр спеціалістами, а також визначення можливих напрямів удосконалення державного контролю у цій сфері.

Основними завданнями вивчення дисципліни є вивчення основних видів, форм та методів екологічного контролю (нагляду), форм участі громадських об'єднань у здійсненні громадського екологічного контролю, процедур проведення екологічного аудиту за земельними ресурсами та надрами, здійснення механізмів управління процесами природокористування та охорони навколишнього середовища, а надання практичних навичок з раціонального використання земельних ресурсів та надр при здійсненні господарської діяльності.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти набувають наступні **компетентності**:

I.K. Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування при здійсненні професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов та вимог.

K01. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

K07. Здатність мотивувати людей та рухатись до спільної мети.

K09. Обізнаність на рівні новітніх досягнень, необхідних для дослідницької та/або інноваційної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

K11. Здатність до використання принципів, методів та організаційних процедур дослідницької та/або інноваційної діяльності.

K14. Здатність управляти стратегічним розвитком команди в процесі здійснення

професійної діяльності у сфері екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

K15. Здатність до організації робіт, пов'язаних з оцінкою екологічного стану, захистом довкілля та оптимізацією природокористування, в умовах неповної інформації та суперечливих вимог.

K17. Здатність самостійно розробляти екологічні проекти шляхом творчого застосування існуючих та генерування нових ідей.

Програмні результати навчання:

ПР02. Уміти використовувати концептуальні екологічні закономірності у професійній діяльності.

ПР05. Демонструвати здатність до організації колективної діяльності та реалізації комплексних природоохоронних проектів з урахуванням наявних ресурсів та часових обмежень.

ПР13. Уміти оцінювати потенційний вплив техногенних об'єктів та господарської діяльності на довкілля

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни (зміст)

Тема 1. Поняття екологічного контролю та нагляду.

Тема 2. Державні органи екологічного контролю та нагляду.

Тема 3. Проведення інспекторських перевірок з охорони навколишнього природного середовища.

Тема 4. Виявлення порушень та застосування заходів впливу до порушників природоохоронного законодавства.

Тема 5. Муніципальний і громадський екологічний контроль та нагляд.

Тема 6. Виробничий екологічний контроль та нагляд.

Тема 7. Державний екологічний нагляд (контроль) в Україні в умовах воєнного стану.

Тема 8. Порядок планування, проведення і оформлення перевірок умов використання та охорони земель.

Тема 9. Сучасний стан і використання земельних ресурсів України.

Тема 10. Загальні аспекти порушених земель та забруднення ґрунтів.

Тема 11. Екологічна безпека використання земельних ресурсів.

Тема 12. Технології очищення та відновлення порушених розробками та гірничими роботами земель.

Тема 13. Комплекс протиерозійних заходів та його здійснення в системі землекористування.

Тема 14. Здійснення державного контролю за охороною, захистом та використанням природних надр.

Тема 15. Сучасний стан мінерально-сировинних ресурсів України.

Тема 16. Екологічно безпечні технології раціонального використання ресурсів земних надр.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції, семінарські заняття, консультації.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції – бесіди і лекції-візуалізації. Лекція-бесіда забезпечує безпосередній контакт викладача з аудиторією і дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, визначити у процесі діалогу особливості

сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція-візуалізація – візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядають технічними засобами навчання або аудіо-відеотехніки. При проведенні семінарських занять передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як робота у малих групах або дискусія.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим інформативним матеріалом або з матеріалом мережі Інтернет, виконують усні та письмові завдання (контрольні питання або тести), виступають з доповідями і презентаціями, підготовленими як індивідуальні проекти. Програмою передбачено такі проекти для формування професійної компетентності: виступ за темою індивідуального науково-дослідного завдання (або з темою самостійного вивчення дисципліни) та виступ-інформування за темами семінарських занять (у вигляді презентації або реферату).

ПЛАН ЛЕКЦІЙНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «Екологічний нагляд за земельними ресурсами та надрами»

Номер теми	Назва теми
1	Поняття екологічного контролю та нагляду.
2	Державні органи екологічного контролю та нагляду.
3	Проведення інспекторських перевірок з охорони навколишнього природного середовища.
4	Виявлення порушень та застосування заходів впливу до порушників природоохоронного законодавства.
5	Муніципальний і громадський екологічний контроль та нагляд.
6	Виробничий екологічний контроль та нагляд.
7	Державний екологічний нагляд (контроль) в Україні в умовах воєнного стану.
8	Порядок планування, проведення і оформлення перевірок умов використання та охорони земель.
9	Сучасний стан і використання земельних ресурсів України.
10	Загальні аспекти порушених земель та забруднення ґрунтів.
11	Екологічна безпека використання земельних ресурсів.
12	Технології очищення та відновлення порушених розробками та гірничими роботами земель.
13	Комплекс протиерозійних заходів та його здійснення в системі землекористування.
14	Здійснення державного контролю за охороною, захистом та використанням природних надр.
15	Сучасний стан мінерально-сировинних ресурсів України.
16	Екологічно безпечні технології раціонального використання ресурсів земних надр.

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ДИСЦИПЛІНИ
«Екологічний нагляд за земельними ресурсами та надрами»

№ з/п	Назва теми
1	Розуміння екологічного контролю та нагляду.
2	Види екологічного контролю та нагляду.
3	Форми і методи екологічного контролю та нагляду.
4	Види державного екологічного нагляду.
5	Об'єкти державного екологічного нагляду.
6	Порядок здійснення державного екологічного нагляду за земельними ресурсами та надрами.
7	Посадові особи державного екологічного нагляду.
8	Обмеження державного екологічного нагляду за земельними ресурсами та надрами.
9	Об'єкти і напрямки муніципального екологічного контролю.
10	Суб'єкти суспільного екологічного контролю.
11	Участь громадських об'єднань у здійсненні громадського екологічного контролю за земельними ресурсами та надрами.
12	Поняття виробничого екологічного контролю та нагляду.
13	Підготовка до здійснення екологічного аудиту.
14	Еколого-правовий режим раціонального використання і охорони земельних ресурсів та надр.
15	Особливості виробничого екологічного контролю в окремих сферах.
16	Оформлення звіту про екологічний аудит

Завдання для самостійного вивчення навчальної дисципліни

№ з/п	Назва теми
1	Правові основи поводження із земними надрами.
2	Поняття закону про земні надра.
3	Суб'єкт законодавчої ініціативи та види законів про мінерально-сировинні ресурси.
4	Юридична відповідальність за нераціональне використання земних надр.
5	Етапи виконання програми розвитку та захисту мінерально – сировинних ресурсів України.
6	Організація виробничого екологічного контролю на підприємствах.
7	Правові основи поводження із земельними ресурсами.
8	Нормування забруднення ґрунтів.
9	Рекультивація порушених земель.
10	Основи меліорації ґрунтів.
11	Міжнародне співробітництво у сфері захисту мінерально – сировинних ресурсів.
12	Комплекс протиерозійних заходів в зонах поширення водної ерозії ґрунтів
13	Правові основи протиерозійної організація території агропідприємств, як комплекс заходів по захисту ґрунтів від ерозії і створення стійких ландшафтів.

14	Юридична відповідальність за нераціональне використання земельних ресурсів.
15	Національна програма охорони земельних ресурсів, перспективні заходи для збереження земель від розвитку деградаційних процесів.
16	Еколого-правовий режим раціонального використання і охорони надр.
17	Правова охорона надр.
18	Компетенція органів управління земними надрами.
19	Завдання земельного законодавства.
20	Форми та види власності на землю.
21	Права та обов'язки власників земель та землекористувачів, захист та гарантія їх прав.
22	Використання земель та їх правова охорона.
23	Контроль за використанням та охороною земель.
24	Відповідальність за порушення земельного законодавства.
25	Права та обов'язки користувачів земних надр.
26	Законні основи надання надр у користування.
27	Охорона земних надр.
28	Державний контроль і нагляд за веденням робіт при палеонтологічному вивченні надр, їх використанням і охороною.
29	Плата за користування земними надрами.
30	Відповідальність за порушення законодавства про надра.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

1. Усне опитування (фронтальне, індивідуальне, детальний аналіз відповідей студентів).

2. Письмова аудиторна та позааудиторна перевірка – розв'язування задач і прикладів, підготовка рефератів, презентацій, контрольні роботи (з конкретних питань тощо) або тести

3. Практична перевірка – аналіз виробничої інформації, рішення професійних завдань з проектування технологічних методів захисту.

Види контролю: поточний контроль, проміжна та семестрова атестація.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування /тестування та самостійна робота																Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Модуль 1 (25 балів)								Модуль 2 (25 балів)								50 балів	100
ПР1	ПР2	ПР3	ПР4	ПР5	ПР6	ПР7	ПР8	ПР9	ПР10	ПР11	ПР12	ПР13	ПР14	ПР15	ПР16		
3	3	3	3	3	3	3	4	3	3	3	3	3	3	3	4		

ПР1, ПР2... – теми практичних занять.

Відпрацювання пропущених занять студентами здійснюється згідно «Положення про порядок відпрацювання студентами Львівського національного університету природокористування пропущених лекційних, практичних, лабораторних та семінарських занять». Студент представляє конспект а з пропущеної теми лекційного курсу та опрацьований практичний матеріал (захист роботи або контрольна чи тестові завдання) з відповідної тематики. Самостійне вивчення навчальної дисципліни за вищевказаними темами передбачає також підготовку рефератів, доповідей, презентацій (максимальна кількість балів – 5 за одну тему, але не більше 10 б. за весь курс дисципліни).

Форма підсумкового контролю успішності навчання: екзамен.

КРИТЕРІЇ ПОТОЧНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Поточне оцінювання здійснюється за кожним завданням в межах розділів. Оцінюються і завдання, виконувані в аудиторії, і завдання, виконувані під час самостійної роботи. Протягом вивчення дисципліни здійснюється самоконтроль. Загальні критерії оцінок: “відмінно” – здобувач вищої освіти виявив всебічні, систематичні та глибокі знання навчального матеріалу дисципліни, передбаченого програмою; опрацював основну та додаткову літературу, рекомендовану програмою; проявив творчі здібності у розумінні, логічному, стислому та ясному трактуванні навчального матеріалу; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “добре” – здобувач вищої освіти виявив систематичні та глибокі знання вище середнього рівня навчального матеріалу дисципліни; продемонстрував уміння легко виконувати завдання, передбачені програмою; опрацював літературу, рекомендовану програмою; засвоїв взаємозв’язок основних понять дисципліни, їх значення для подальшої професійної діяльності. “задовільно” – здобувач вищої освіти виявив знання навчального матеріалу дисципліни в обсязі, необхідному для подальшого навчання та майбутньої професійної діяльності; виконав завдання, передбачені програмою; ознайомився з основною літературою, що зазначена у програмі; припустив значну кількість помилок або недоліків у відповідях на запитання співбесіди, тестування, при виконанні завдань тощо, які може усунути самостійно. “незадовільно” – здобувач вищої освіти не має знань зі значної частини навчального матеріалу; припускає принципові помилки при виконанні більшості передбачених програмою завдань.

Питання з дисципліни

«Екологічний нагляд за земельними ресурсами та надрами», які виносяться на екзамен

1. Джерела екологічного права.
2. Адміністративна відповідальність за порушення вимог природоохоронного
3. Адміністративні заходи впливу.
4. В чому полягає адміністративна відповідальність за порушення вимог природоохоронного законодавства.
5. В чому полягає правова охорона земель?
6. Види відповідальності за порушення природоохоронного законодавства.
7. Види державного екологічного нагляду.
8. Види екологічних прав громадян.
9. Види екологічного контролю та нагляду.
10. Види, причини, фактори загроз земельним ресурсам та засоби їх подолання.
11. Вилучення знарядь незаконного добування природних ресурсів і виробленої з них продукції.
12. Відповідальність за порушення законодавства про надра.

13. Відшкодування збитків, завданих порушенням екологічного законодавства.
14. Грунтовтома та заходи боротьби з нею.
15. Державний контроль за використанням надр.
16. Державний контроль за охороною земель.
17. Дисциплінарна відповідальність за порушення вимог природоохоронного законодавства.
18. Документальне оформлення інспекторської перевірки.
19. Екологічна відповідальність.
20. Екологічне правопорушення.
21. Екологічний контроль за впливом сільськогосподарської діяльності на земельні ресурси.
22. Еколого-правовий режим раціонального використання і охорони земельних ресурсів та надр.
23. Загальна характеристика джерел екологічного права.
24. Закони України в системі джерел екологічного нагляду та контролю.
25. Застосування комплексу протиерозійних заходів порушених земель.
26. Здійснення державного контролю за використанням надр.
27. Здійснення державного контролю за охороною земель.
28. Комплекс заходів у боротьбі з ерозією ґрунтів.
29. Консервація деградованих, малопродуктивних і техногенно забруднених земель.
30. Надання надр у користування.
31. Назвіть відповідальність за порушення земельного законодавства.
32. Назвіть завдання земельного законодавства.
33. Назвіть об'єкти і суб'єкти права власності на природні ресурси.
34. Назвіть об'єкти та суб'єкти екологічних правопорушень.
35. Назвіть підстави припинення права власності на природні ресурси.
36. Назвіть права і обов'язки природокористувачів.
37. Назвіть права та обов'язки власників земель та землекористувачів.
38. Назвіть принципи права природокористування.
39. Назвіть форми права власності на природні ресурси.
40. Нормативно-правова база охорони земель України.
41. Об'єкти державного екологічного нагляду.
42. Об'єкти і напрямки муніципального екологічного контролю.
43. Обмеження державного екологічного нагляду за земельними ресурсами та надрами.
44. Основні заходи уникнення деградації зрошуваних ґрунтів
45. Основні положення національної і регіональних програм моніторингу земель.
46. Основні порушення в галузі використання надр.
47. Основні порушення земельного законодавства.
48. Особливості виробничого екологічного контролю в окремих сферах.
49. Особливості підзаконних нормативно-правових актів як джерел екологічного права.
50. Оформлення звіту про екологічний аудит
51. Охарактеризуйте дисциплінарну відповідальність за порушення вимог природоохоронного законодавства.
52. Охарактеризуйте особливості цивільно-правової відповідальності за порушення вимог природоохоронного законодавства.
53. Охарактеризуйте підстави виникнення та припинення права природокористування.
54. Охарактеризуйте форми та види власності на землю.
55. Охарактеризуйте форми та методи забезпечення права власності на природні

ресурси.

56. Охорона земель та рекультивація порушених гірничими роботами.
57. Охорона надр. Державний контроль і нагляд за веденням робіт по геологічному вивченню надр, їх використанням і охороною.
58. Підготовка до здійснення екологічного аудиту.
59. Плата за користування надрами.
60. Повноваження органів екологічного контролю.
61. Поняття виробничого екологічного контролю та нагляду.
62. Поняття права власності на природні ресурси.
63. Порядок здійснення державного екологічного нагляду за земельними ресурсам та надрами.
64. Порядок проведення інспекторської перевірки.
65. Посадові особи державного екологічного нагляду.
66. Права та обов'язки користувачів надр.
67. Право власності на природні ресурси.
68. Правова охорона надр. Компетенція органів управління.
69. Принципи, функції та норми екологічного права.
70. Припинення дії дозволів та права спеціального використання природних ресурсів.
71. Природно-сільськогосподарське, еколого-економічне і ерозійне районування земель.
72. Проаналізуйте підстави для виникнення відносин права власності на природні ресурси.
73. Проведення справ про притягнення до адміністративної відповідальності.
74. Протиерозійна організація території сільськогосподарських підприємств.
75. Розуміння екологічного контролю та нагляду.
76. Система органів екологічного контролю.
77. Суб'єкти суспільного екологічного контролю.
78. Участь громадських об'єднань у здійсненні громадського екологічного контролю за земельними ресурсами та надрами.
79. Форми екологічного контролю та нагляду.
80. Форми і методи екологічного контролю та нагляду.
81. Цивільно-правова відповідальність за порушення вимог природоохоронного законодавства.
82. Що таке екологічна відповідальність?
83. Як здійснюється використання земель?
84. Як здійснюється контроль за використанням та охороною земель?
85. Які існують гарантії екологічних прав громадян? Назвіть форми їх захисту.

Рекомендована література

Базова

1. Пилипович Ольга. Екологічний контроль та екологічне інспектування: навч.-метод. посібник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 122 с.
2. Головкін О. В. Екологічний контроль та нагляд в Україні: монографія. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друкарня Рута». 2014. 440 с.
3. Головкін О. В. Організаційно-правові засади державного контролю і нагляду у галузі охорони довкілля України: монографія. Київ: Інститут законодавчих передбачень і правової експертизи, Кам'янець-Подільський: ПП «Видавництво «Оіюм», 2011. 424 с.
4. Костров М. М., Бондар О. І., Солодкий В.Д. Помічник екологічного інспектора. Київ: Державна екологічна академія, 2009. 192 с.

5. Берзіна С. В., Борейко В. Є., Бузан Г. С. Громадський екологічний контроль: посіб. для громадських інспекторів з охорони довкілля / за заг. ред. І. О. Яковлева. Київ: Інститут екологічного управління та збалансованого природокористування, 2017. 150 с.
6. Костров М. М., Сівак В. К., Солодкий В. Д. Державний екологічний контроль: Науково-виробниче видання. Чернівці: Зелена Буковина, 2006. 388 с.
7. Клименко М. О., Прищепя А. М., Стецюк Л. М., Брежицька О. А. Екологічне інспектування: підруч. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2014. 400 с.
8. Гетьман А. П., Анісімова Г. В., Соколова А. К. та ін. Екологічне право: підруч. Харків: Право, 2019. 552 с.
9. Балюк С. А., Кучер А. В. Раціональне використання ґрунтових ресурсів і відтворення родючості ґрунтів: організаційно-економічні, екологічні й нормативно-правові аспекти: колективна монографія. Харків: Смугаста типографія, 2015. 432 с.
10. Сивий М., Паранько І., Євген Іванов Є. Географія мінеральних ресурсів України: монографія. Львів: Простір М, 2013. 684 с.
11. Іванов Є. Ландшафти гірничопромислових територій. Монографія. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007. 334 с.
12. Закон України "Про охорону навколишнього природного середовища". Відомості Верховної Ради України. 1991. № 41. 546 с.
13. Кодекс України про надра. Відомості Верховної Ради. 1994. N 36. 340 с.
14. Земельний кодекс України /Екологічне законодавство України. Збірник законодавчих актів. Видання четверте. Харків: ЕКОПРАВО, 2002. С.67–168.
15. Балюк Г. І., Краснов М. В., Шемшученко Ю. С. Екологічне право України. Академічний курс. Підручник. Київ: "Юридична думка", 2018. 856 с.
16. Закон України «Про екологічний аудит». Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2004. № 45. 500 с.
17. Конституція України. Київ: Вікар, 1996. 74 с.

Додаткова

18. Петренко Л. Р., Піковська О. В. Практикум з охорони і відновлення родючості ґрунту. Київ: ЦП Компринт, 2011. 239 с.
19. Каракаш І. І., Харитонova Т. Є., Черемнова А. І. Екологічне право України: навч. посіб. Київ: Видавничий дім "Гельветика", 2018. 384 с.
20. Демчук Т. І., Борденюк О. В., Шелудяков Р. С. Екологічне право: навчально-методичний посібник для студентів денної та заочної форми навчання. Чернівці, 2021. 100 с.
21. Клименко М. О., Борисюк Б. В., Колесник Т. М. Збалансоване використання земельних ресурсів : навч. посіб. Херсон : Олді-ПЛЮС, 2014. 552 с.
22. Пилипенко О. І., Юхновський В. Ю., Ведмідь М. М. Системи захисту ґрунтів від ерозії. Київ: Златояр, 2004. 435 с.
23. Панас Р. М. Раціональне використання та охорона земель: навч. посіб. Львів: Новий Світ-2000, 2008. 352 с.
24. Балюк С. А., Блохіна Н. М., Білолапський В. О. Методика моніторингу земель, що перебувають у кризовому стані. Харків, 1998. 88 с.
25. Середницька І. А. Екологічне право (в схемах) Альбом схем: навч. посіб. Одеса: ОДУВС, 2016. 81 с.
26. Діхтієвський В. П. Адміністративно-правове регулювання доступу до публічної інформації про стан використання природних ресурсів. Київ: Видавничий дім "Гельветика". 2021. 152 с.
27. Каракаш І. І. Природноресурсове право України. Навч. Посібн. Київ: Істина, 2015. 376 с.
28. Шуміло О. М., Бригадир І. В., Зуєв В. А. Екологічне право України. Особлива

частина: навч. посіб. МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. 2-ге вид., змін. Харків, 2017. 384 с.

29. Боголюбов В. М., Клименко М. О., Мельник Л. Г., Ракоїд О. О. Стратегія сталого розвитку: підруч. Київ: ВЦ НУБІПУ, 2018. 446 с.

30. Попов В. К., Шульга М. В., Разметов С. В. Екологічне право України (загальна частина). Навч. посібник. Харків, 2015.

31. Каракаш І. І. Екологічне право України. Підручник для студентів вищих навчальних закладів. Одеса: Фенікс, 2012. 788 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотечно-інформаційні ресурси — книжковий фонд, періодика та фонди на електронних носіях бібліотеки ЛНУП, державних органів науково-технічної інформації, наукових, науково-технічних бібліотек та інших наукових бібліотек України.
2. Електронні інформаційні ресурси мережі інтернет з переліком сайтів:
<https://mepr.gov.ua/>
<http://www.dzk.gov.ua>
<https://minerals-ua.info/>
https://tax.gov.ua/data/normativ/000/001/63772/ZEMELNIY_kodeks.docx
<https://mru-journal.com.ua/index.php/mru/issue/archive>
<http://epl.org.ua/announces/derzhavnyj-kontrol-za-stanom-dovkilliya-pid-chasvijny/>
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
<http://dei.gov.ua/>
<http://epl.org.ua/environment/pravovi-zasady-diialnosti-hromadskykhinspektoriv-z-okhorony-dovkillia/>
<https://deply.gov.ua/>

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Курс передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача. Під час роботи над індивідуальними науково-дослідними завданнями та проектами не допустимо порушення академічної доброчесності.